

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8666/2021
12.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Александар Илић, адвокат из ..., против тужене Директне банке а.д. Крагујевац, чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 1795/21 од 11.08.2021. године, у седници одржаној 12.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Нишу Гж 1795/21 од 11.08.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ: пресуда Вишег суда у Нишу Гж 1795/21 од 11.08.2021. године и пресуда Основног суда у Нишу П 7299/20 од 29.01.2021. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев тужиље за утврђење ништавости одредбе члана 3. тачка 3.5. Обавезних елемената Уговора која је саставни део Уговора о кредиту од 14.06.2018. године, у делу који гласи: "Накнада једнократна 2.600,00 РСД фиксна", обавезивање тужене да тужиљи исплати износ од 2.600,00 динара, са законском затезном каматом од 14.06.2018. године до исплате и захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 27.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 7299/20 од 29.01.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље па је утврђено да је ништава одредба члана 3. тачка 3.5. Обавезних елемената Уговора која је саставни део Уговора о кредиту бр. ... од 14.06.2018. године, у делу који гласи: "Накнада једнократна 2.600,00 РСД фиксна". Ставом другим изреке, обавезана је тужена да на име стицања без основа тужиљи исплати износ од 2.600,00 динара, са законском затезном каматом од 14.06.2018. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 17.300,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Виши суд у Нишу је, пресудом Гж 1795/21 од 11.08.2021. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у ставу првом и другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако да се обавезује тужена да тужили на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 24.050,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној због потребе уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...18/20).

Из наведеног разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео на основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку, и нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између парничних странака је 14.06.2018. године закључен уговор о готовинском кредиту са променљивом каматном стопом и групним животним осигурањем за пензионере, којим је тужена, банка, одобрила тужили, као кориснику кредита, кредит у износу од 130.000,00 динара, са роком враћања од 84 месеци и уговореном каматом по номиналној каматној стопи у висини од 12,95% на годишњем нивоу, док ефективна каматна стопа износи 14,60%. У члану 5.наведеног Уговора констатовано је да ће до пуштања кредита у течај доћи, између осталог, ако је корисник кредита уплатио једнократну накнаду за обраду кредитног захтева, дефинисану у табели под 7.наведеног уговора, која је уговорена као фиксна, са минималним односом од 2,.000,00 динара. План отплате кредита садржи, између осталог, трошкове које ће од тужиле бити наплаћени и констатацију да је накнада у износу од 2.896,00 динара од тужиле наплаћена 14.06.2018. године. Понуда која је тужили уручена у предуговорној фази садржи, у делу "трошкови кредита" у тачки 3.3. фиксну једнократну накнаду од 2.600,00 динара, наплаћену тужили.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле усвојили, јер је банка, пребацавањем трошкова обраде кредита на корисника, нарушила начело једнаке вредности узајамних давања из члана 15. Закона о облигационим односима, а тиме и начело равноправности странака у облигационом односу, сходно члану 11. истог Закона, на који начин је поступала противправно, при чему спорном одредбом уговора није прецизирано који су то стварни трошкови кредита и зашто се везују процентуално за износ одобреног кредита.

Пошто је неспорно да је тужилца туженој, на основу ништаве одредбе уговора, исплатила износ од 6.000,00 динара, нижестепени судови су тужену обавезали да тај износ тужилци врати, са припадајућом каматом, на основу одредбе члана 103., 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

На основу одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ако циљ повређеног добра не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Закон о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, бр. 36/11...39/14), у одредби члана 17. став 1. прописује да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пруже информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду. Исти Закон, у одредби члана 9. став 3. прописује да општи услови пословања обухватају и акте којима се утврђују накнаде и други трошкови које давалац финансијских услуга наплаћује корисницима, па је тако, у одредби члана 19. став 1. тачка 12. Закон о заштити корисника финансијских услуга, прописано да уговор о кредиту, поред осталих обавезних елемената, садржи врсту и висину свих накнада које падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксне или променљиве, а ако су променљиве – периоде у којима ће их банка мењати, као и врсту и висину других трошкова (порези, накнаде надлежним органима и др.).

Закон о банкама („Службени гласник РС“ број 107/2015 и 14/2015), у одредби члана 43. прописује могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга на основу депозитних и кредитних послова

На основу наведених одредби закона следи да уговарање права на наплату камате, као цене пласирања новчаних средстава банке, не искључује могућност да се уговором о кредиту, као услови за давање кредита, уговоре трошкови и накнаде које је корисник кредита дужан да плати банци. Обавезивање корисника кредита на плаћање трошкова обраде кредитног захтева није противно начелу савесности и поштења прописаном одредбом члана 12. Закона о облигационим односима, под условом да је банка, у предуговорној фази, информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, што је овде случај. Понуда коју је првостепени суд прочитао и ценио, садржи, између осталог, трошкове обраде кредита које је тужилца, у износу од 2.600,00 динара, платила 14.06.2018. године. То значи да је тужилца у предуговорној фази обавештена о врсти и висини накнаде које падају на њен терет, при чему ниједним прописом није предвиђено да је банка дужна да кориснику кредита предочи структуру или спецификацију трошкова.

На основу изложеног, спорна уговорна одредба није ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, па не постоји обавеза тужене да тужиљи врати износ који је примила на име извршење обавезе из те уговорне одредбе, на основу члана 104. став 1. истог Закона.

Из изложених разлога Врховни касациони суд је нижестепене пресуде преиначио и одлуку као у ставу другом изреке донео на основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу члана 153. и 154. ЗПП припадају трошкови поступка које је определила и обухватају трошкове на име састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, трошкови судске таксе за ревизију у износу од 3.800,00 динара и трошкови судске таксе за ревизијску одлуку у износу од 5.700,00 динара, што укупно износи 27.500,00 динара, све одмерено према Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, важећој у време предузимања те парничне радње ("Службени гласник РС", бр. 37/2021 од 14.04.2021. године) и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

На основу члана 165. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић